

Krvno maščevanje

Marija Zidar, foto: Latif Hasolli

MARIJA ZIDAR

»V Svetem pismu piše, da so sina Božjega prodali za ceno ene živali. Če torej Petru Ademiju oprostim kri svoje hčere, ker mi je plačal v denarju, kaj sem storil?«

Gezim Papekaj, oče deseterice otrok iz odročne severnoalbanske vasi Lekbibaj, se za mizo nagne proti škofu Avgustiniju. Sosed, s katerimi je v krvnem maščevanju, so mu pred nedavnim ubili hčer; strel je bil namenjen Gezimu, pomotoma ga je prestregla 17-letna Gjyste. »Postal sem Juda Iškariot, ki je svojo hčer Ademiju prodal kot kravo. Bog takih dejanj ne dovoljuje. Bil bi pogubljen.«

Škof Avgustini, ki se vsako poletje s svojim črnim terencem vozi po najodročnejših delih škofije Sap, izgublja teološko razpravo. K Papekajem je prišel z namenom pomiritve krvi med družinama. Je pod pritiskom. Če ne uspe, mora za njim priti nekdo z višjo avtoriteto. Nadškof. Ali papež.

»Ne, ne, ni vse tako ...,« pripomni tiho, zardel. V Skadru skupina Italijanov iz albanske nevladne organizacije Janez Pavel XXIII z megafonom protestira proti krvnim maščevanjem. Meščane pozivajo k spravi s preprostimi, doma narejenimi plakati. So ena izmed vsaj dvajsetih nevladnih organizacij, ki se v mestu z visoko brezposelnostjo med mladimi ukvarjajo s problematiko krvnih maščevanj in zagotavljajo delovna mesta. Velik problem povsod postane velik posel. To je nekaj prizorov, ki jih je v objektiv ujela

kamera kosovskega direktorja fotografije Latifa Hasollija za dokumentarni film o albanskem krvnem maščevanju, ki nastaja v slovensko-kosovski koprodukciji (Tramfil Films, Slovenija, in Dera Film, Kosovo).

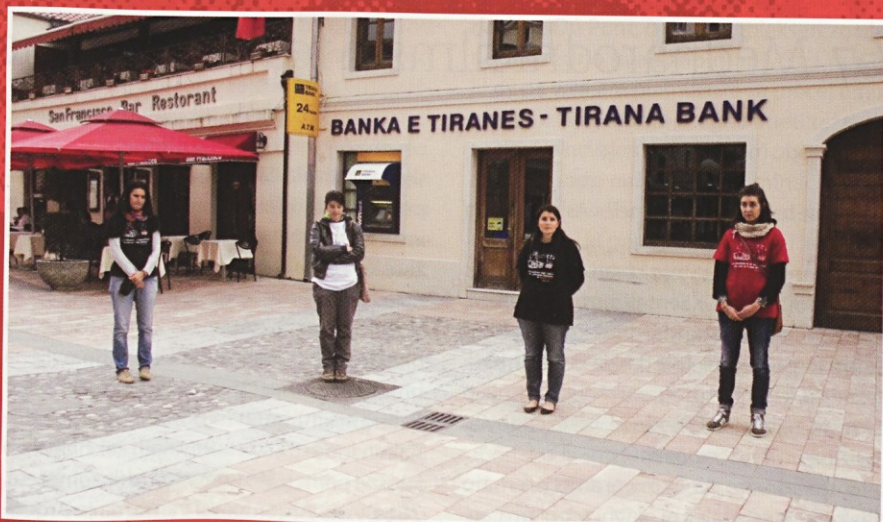
Dokumentarec zavrača stereotipe o albanskih krvnih maščevanjih, eni najbolj razvpitih, a najmanj razumljenih praks tega naroda. Albansko običajno pravo in *kanun* s 500-letno zgodovino sta bila nekdanji genialni nadzornik socialnega življenja, saj Albanci stoletja niso imeli lastne države in običajnih regulatornih institucij družbenega življenja. Z izjemno družbeno

ritualizacijo sta preprečevala potencialno neomejeno nasilje med klani in v primeru umorov vsem ostalim članom družbe, razen morilcu, omogočala normalno življenje.

Komunistična diktatura Enverja Hoxhe je krvna maščevanja z radikalnimi kaznimi skoraj iztrebila. Vendar so se začela po letu 1990 v pravni praznini in nedelujoči albanski državi znova pojavljati – a v pervertirani obliki. Umori večinoma ne sledijo več albanskemu običajnemu pravu. V številnih sporih gre za spore za zemljišča, ki so po padcu komunizma izjemno slabo regulirana, spori pa zaradi počasnih ali nedelujočih sodišč težko rešljivi.

Tema albanskih krvnih maščevanj je v zadnjem desetletju postala vznemirljiva za zahodne medije, a je večinoma eksotizirana, površno raziskana in stereotipizirana. Slike Albanije kot države maščevanj so začeli širiti tudi sami Albanci. Nekatere nevladne organizacije so mešetarile s potrdili, da so posamezniki ali družine v krvnem maščevanju, in so Albancem omogočale azil. Zaradi zlorab so začele Belgija, Švedska in Francija ter nekatere druge evropske države albanske azilante vračati v Albanijo.

Dokumentarec sledi dvema zgodbama krvnega maščevanja, ruralni in urbani. Sodobnih albanskih krvnih maščevanj ne raziskuje kot nerazumljive eksotične tradicije, ampak kot del procesa modernizacije albanske družbe.

RAZGLEDNICA